

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

nota

Communicatiebulletin 26 november 2020

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
info@rivm.nl

Datum
26 november 2020

Contactpersoon 5.1.2e, C&D

De teksten in het communicatiebulletin geven in de meeste gevallen letterlijk weer hoe media over het RIVM en/of RIVM-onderwerpen berichten. Dit is niet per definitie het standpunt of de zienswijze van het instituut.

(Nieuwe) ziekten en resistenties (zoönosen)

Nieuwe coronavirus

- Donderdag 26 november
  - In het zuiden van het land zijn in de eerste golf coronabesmettingen relatief gezien acht keer zoveel slachtoffers gevallen als in het noorden. Dat het zuiden destijds het zwaarst is getroffen, was al wel bekend, maar het Centraal Bureau voor de Statistiek laat met regionale cijfers zien hoe groot de verschillen zijn. Eerder werd duidelijk dat tussen maart en eind juni ruim 100.000 sterfgevallen door corona zijn geregistreerd. Van alle overleden kwamen er volgens de nieuwste cijfers 3861 uit Zuid-Nederland. Per 100.000 inwoners overleden in Brabant en Limburg 105 mensen aan de gevolgen van het coronavirus. In Oost-Nederland (Overijssel, Flevoland, Gelderland) waren dat er 57 per 100.000 en in West-Nederland (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland) 47. De sterfte door corona was het laagst in Noord-Nederland (Groningen, Friesland en Drenthe), waar 12 overledenen per 100.000 inwoners werden geteld. De meeste sterfgevallen waren in de GGD-regio Hart voor Brabant, waar onder meer Tilburg, Den Bosch, Uden, Oss en Waalwijk onder vallen. Daar stierven ruim 1400 mensen aan het virus. Ten opzichte van de bevolkingsomvang werd Zuid-Limburg ongeveer even hard getroffen. Van alle Nederlanders die tussen begin maart en eind juni overleden, stierf een op de zes aan de gevolgen van covid-19. In de GGD-regio Hart voor Brabant was dat zelfs een op de drie. Hierbij de link naar het bericht van CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/48/hogste-coronasterfte-tijdens-de-eerste-golf-in-zuiden-van-nederland>

- o **5.1.2e** de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, stelt in een gesprek met het Algemeen Dagblad dat kinderen niet langer thuis moeten blijven, maar volwassenen. Dit naar aanleiding van een onderzoek dat het OMT is gestart: <https://www.ad.nl/tiel/verlengde-kerstvakantie-niet-kinderen-maar-ouders-moeten-thuisblijven~aa3d854a/> De Volkskrant heeft aan diverse personen gevraagd of het verlengen van de kerstvakantie een goed idee is: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/meer-kerstvakantie-minder-corona-niet-goed-voor-werkende-ouders-kinderen-en-economie~b221c1f7/>
- o Het Algemeen Dagblad heeft vorige week een opiniepeiling onder de Nederlandse bevolking laten uitvoeren door bureau Markteffect. Hieruit blijkt:
- Driekwart van de Nederlanders vindt het onverantwoord als mensen deze winter op vakantie gaan naar het buitenland. De helft meent dat meer maatregelen nodig zijn om de verspreiding van het virus tegen te gaan;
  - Uit de enquête blijkt dat 50 procent van de ondervraagden vindt dat het kabinet en het RIVM zelfs te weinig doen om verdere verspreiding van het virus te voorkomen. Slechts 8 procent vindt dat er te veel maatregelen zijn genomen;
  - 75 procent van de ondervraagden stelt zich te ergeren aan de losse omgang van anderen met de coronaregels. De Nederlander geeft zichzelf daarbij een beter cijfer: 87 procent zegt zich goed tot zeer goed aan de coronamaatregelen te houden. Dat percentage is iets hoger dan in augustus.
- o Woensdag sloot de Europese Commissie een zesde contract met een coronavaccinproducent, deze keer met het Amerikaanse Moderna. Alles bij elkaar zijn de lidstaten nu verzekerd van 1385 miljoen vaccindoses: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoe-samenwerken-loont-twee-miljard-vaccins-voor-450-miljoen-eu-burgers~bab087bc/>
- o Vaccineren tegen het coronavirus dreigt zich tot een splijtzwaam binnen families en vriendengroepen te ontwikkelen. De Telegraaf heeft daar een artikel aan gewijd: <https://www.telegraaf.nl/nieuws/766367861/vaccinatiediscussies-dan-maar-geen-kerstdiner>
- o De tweede lockdown kan de laatste zijn, als Nederland het voorbeeld van Slowakije volgt en de gehele bevolking in één weekend test, zegt **5.1.2e** van KPMG in Trouw: <https://www.trouw.nl/binnenland/massaal-sneltesten-kan-derde-lockdown-voorkomen~b2a10f34c/>
- o Diverse media hebben aandacht voor het versoepelen van de maatregelen rond de Kerstdagen in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk:

Datum

- Wereldwijd overleden in landen met meer dan een half miljoen besmettingen in België relatief de meeste mensen aan het virus; bijna 138 op 100.000 inwoners. Gevolgd door Peru, Spanje en Italië. Datum
- Singapore meldt voor het eerst sinds het begin van de coronapandemie geen actieve besmettingsclusters te hebben. De stadstaat telt al twee weken geen nieuwe gevallen meer. In januari was Singapore een van de eerste landen waar het coronavirus opdook buiten China en in april noteerde het land zelfs de meeste besmettingen in Zuidoost-Azië.
  - Duitsland koerst af op een verlenging van de huidige coronamaatregelen. Bondskanselier Merkel besluit dit waarschijnlijk vandaag in een overleg met de zestien deelstaten, melden persbureaus DPA, AP en Reuters. Verder wordt er gesproken over mogelijke tijdelijke versoepelingen in de kerstperiode. Sinds begin deze maand zijn de coronaregels in Duitsland aangescherpt, met als doel het stijgend aantal besmettingen af te vlakken. Onder meer de horeca is dicht. Eind deze maand loopt het maatregelenpakket af en waarschijnlijk wordt dat vandaag tot zeker 20 december verlengd, met het voornemen rond Kerst de regels voor in ieder geval het aantal contacten tijdelijk te versoepelen.
  - Brabantse GGD's hebben tien meldingen gedaan bij de Inspectie voor Gezondheidszorg (IGJ) over misstanden bij commerciële coronatestaanbieders. Omroep Brabant schrijft dat de meldingen variëren van het niet werken met medische handschoenen tot het gebruiken van coronatests die niet door het RIVM zijn gevalideerd. Eén keer zou een bedrijf gegevens over positief geteste personen onjuist of onvolledig hebben aangeleverd. Bij een ander bedrijf constateerde GGD Brabant-Zuidoost dat er geen arts was die toezicht hield. In totaal bieden in Noord-Brabant zo'n vijftig bedrijven tests tegen betaling aan. De IGJ zegt dat er nog geen sancties zijn uitgedeeld en dat er gehandeld wordt op basis van de ernst van de melding. "We krijgen genoeg meldingen, maar zien ook dat het bij veel bedrijven wel goed gaat".
  - Als huisartsen een centrale rol krijgen bij het vaccineren van kwetsbaren en ouderen tegen het coronavirus, dan moeten ze kunnen meedenken over hoe dat het beste te doen. Daarvoor pleit de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV). "Het meest makkelijke is dat het in de buurt komt van hoe nu bijvoorbeeld de jaarlijkse griep prik wordt gegeven", zegt LHV-voorzitter 5.1.2e in het NOS Radio 1 Journaal. "Maar als het ingewikkelder wordt, denk aan het vaccin dat bij min 80 graden bewaard moet worden, dan ligt het niet heel erg voor de hand dat dit door huisartsen wordt gegeven. Dat kun je beter toedienen in verpleeghuizen of ziekenhuizen", zegt Kalsbeek. Ze benadrukt dat huisartsen volledig bereid zijn mee te werken bij het vaccineren. "Maar je wil ook dat de reguliere zorg blijft doorgaan." Het RIVM verwacht dat het vaccineren zeker een jaar zal duren. Kalsbeek is optimistischer. "Het hangt natuurlijk ook af van de productie van het vaccin, maar ik hoop

dat we tegen de zomer toch een heel eind zijn, zodat je niet meer onder die geweldige druk zit van overbelaste ziekenhuizen, zorgmedewerkers en IC's." Datum

- Topvrouw Emer Cooke van het Europees Medicijnagentschap (EMA) is hoopvol dat er voor Kerst enkele coronavaccins goedgekeurd kunnen worden. Voordat vaccins toegelaten worden tot de markt, moet het EMA in het geval van de Europese Unie beoordelen of ze veilig en werkzaam zijn. In een interview met het Ierse radioprogramma RTÉ News at One ging ze ook in op twijfels van sommige mensen dat het vaccin te snel ontwikkeld is: "De veiligheidseisen voor deze vaccins zijn hetzelfde als voor alle andere vaccins."
- Bij het RIVM zijn tot 10.00 uur vanmorgen 4947 nieuwe bevestigde coronabesmettingen gemeld. Dat zijn er 977 meer dan gisteren, maar nog altijd wel iets minder dan het gemiddelde van de afgelopen twee weken. Dat lag telkens boven de 5200. Er zijn 150 nieuwe coronapatiënten opgenomen op de verpleegafdelingen in het ziekenhuis, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Dat zijn 73 nieuwe opnames minder dan gisteren. Op de intensive care werden 39 nieuwe patiënten opgenomen, bijna allemaal doorgestroomd vanaf de verpleegafdelingen. Dat zijn 7 nieuwe opnames meer dan gisteren. In totaal liggen er nu 1839 mensen met corona in het ziekenhuis (gisteren: 1925), van wie 529 op de IC (gisteren: 526). Er zijn dus meer patiënten uit het ziekenhuis ontslagen dan opgenomen. Bij het RIVM zijn 74 overleden covid-patiënten gemeld. Gisteren werden nog 90 doden gemeld. De afgelopen zeven dagen registreerde het RIVM gemiddeld 59 doden per dag, tegen 69 doden per dag een week eerder. Dat zijn doden van wie bekend is dat ze het coronavirus hadden.
- Werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland vinden dat het kabinet moet kijken naar alternatieven voor het verlengen van de kerstvakantie vanwege werkende ouders. Zij komen in de verdrukking, omdat ze onder werktijd voor hun thuiszittende kinderen moeten zorgen. Het Outbreak Management Team schreef gisteren in een advies te willen onderzoeken of de kerstvakantie op alle scholen dit jaar een week langer moet duren. Een deel van de corona-deskundigen die het kabinet adviseren, wees erop dat er na de sluiting van scholen in de herfstvakantie een tijdelijk daling in het aantal besmettingen te zien was. Maar het bedrijfsleven is dus niet enthousiast over die maatregel. "Door bijvoorbeeld met behulp van testen scholen te screenen, voorkomen we sluiting", stellen VNO-NCW en MKB-Nederland voor. "Dit is beter voor het onderwijs van de kinderen, voor de ouders én voor de economie."
- De longen van de meeste patiënten die met covid-19 in het ziekenhuis belanden, herstellen na drie maanden goed. Dat meldt het Radboudumc na onderzoek van 124 patiënten. Volgens longarts 5.1.2e

5.1.2e is de restschade na een coronainfectie vergelijkbaar met een zware longontsteking. Desondanks blijven veel patiënten langdurige klachten houden, zoals vermoeidheid, kortademigheid en pijn op de borst. Opvallende conclusie is dat een groep patiënten die tijdens hun infectie niet naar het ziekenhuis zijn gestuurd, er op dit moment slechter aan toe is dan patiënten die op een verpleegafdeling in het ziekenhuis terechtkwamen of op de IC. Volgens Van den Borst zijn er thuisblijvers met "initieel relatief milde covid-19, maar vervolgens hardnekkige langdurige klachten en beperkingen". Daarbij is het volgens hem opmerkelijk dat er nauwelijks afwijkingen aan de longen te zien zijn bij die groep. Daarom is er "dringend behoefte aan meer onderzoek naar verklaringen en behandelmogelijkheden", aldus

Datum

5.1.2e

- Nederland krijgt in het eerste kwartaal van volgend jaar de beschikking over een half miljoen vaccins van de Duitse farmaceut Curevac. Tenminste, als de resultaten van het onderzoek naar de werkzaamheid positief zijn en het vaccin door het Europees Medicijnagentschap wordt goedgekeurd. Minister De Jonge maakte in een Kamerbrief meer bekend over de aankoop van het Curevac-vaccin. De Europese Commissie sloot daar vorige week een deal over. In totaal krijgt Nederland de beschikking over 8,75 miljoen vaccins van de Duitse farmaceut. Dit is de planning van de levering: eerste kwartaal 2021: 0,5 miljoen, tweede kwartaal 2021: 1,5 miljoen, derde kwartaal 2021: 2 miljoen, vierde kwartaal 2021: 2,35 miljoen, eerste kwartaal 2022: 2,35 miljoen. Het Curevac-vaccin maakt net als de vaccins van Pfizer en Moderna gebruik van zogeheten mRNA-technologie. Die farmaceuten claimen een effectiviteit van 95 procent. Wanneer Curevac met resultaten van effectiviteit van zijn vaccin komt, is nog onbekend. De EU heeft nu deals gesloten met zes fabrikanten voor coronavaccins. Als alle vaccins effectief blijken en worden goedgekeurd, heeft Nederland de beschikking over 50 miljoen doses, waarmee 29 miljoen mensen ingeënt kunnen worden.
- Duitsers mogen tussen 23 december en 1 januari met tien personen uit de naaste familie of vriendenkring samenkomen. Nu zijn dat nog vijf mensen uit maximaal twee huishoudens. Om die versoepeling rond de feestdagen toe te kunnen staan worden de huidige maatregelen verlengd en mogelijk verzaamd, heeft de regering samen met de zestien deelstaten besloten. De regering nam ook een beslissing over de jaarwisseling. Het is niet toegestaan om in grote straten en op grote pleinen vuurwerk af te steken. Die maatregel is bedoeld om groepsvorming te voorkomen. Er komt geen vuurwerkverbod.
- De Rotterdamse wijk Bospolder-Tussendijken heeft een primeur met testen zonder afspraak in de eigen buurt. Ook wie geen klachten heeft, is welkom bij de twee mobiele testbussen bij het Visserijplein. De GGD

- en het Erasmus MC onderzoeken met dit experiment van twee weken of mensen zich sneller op corona laten testen. Datum
- Curaçao meldt opnieuw een recordaantal besmettingen: 105 positief geteste mensen op één dag. Volgens epidemioloog 5.1.2e is er ook nog nooit zoveel getest op één dag: 553 mensen in totaal.
  - Het ministerie van Volksgezondheid overweegt een speciale app te maken voor de coronatest. De app kan onder meer worden gebruikt om een test te boeken, maar kan ook een soort certificaat bevatten om te kunnen bewijzen dat je negatief bent getest. De app is nog niet officieel aangekondigd, maar ingenieursvereniging KIVI vermeldde het plan in een blogpost. Het ministerie bevestigt dat over een dergelijke app wordt nagedacht. Aanleiding is de testcapaciteit, die straks mogelijk nog veel groter is, en meerdere typen coronatests. Daar zouden "burgers gebruikersvriendelijk en op één plek" naartoe moeten worden begeleid.
  - De RIVM bijpraatsessie voor journalisten over vaccins heeft geresulteerd in een aantal artikelen:
    - NOS: <https://nos.nl/l/2358077>
    - De Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/is-nederland-klaar-voor-het-vaccin-ja-zegt-het-rivm~ba68abe5/>
  - Minister Slob van onderwijs gaat experimenteren met coronasneltesten voor leerlingen en leraren. Zo moet worden voorkomen dat het onderwijs korte of langere tijd stilligt als veel scholieren of docenten ziekteklachten krijgen. Regelmatig moeten scholen daardoor tijdelijk sluiten. Slob zei vandaag in een Kamerdebat met de pilots op een bepaald aantal scholen te willen beginnen zodra de sneltests zijn goedgekeurd. "Ze moeten wel echt valide zijn. Op dit moment zijn ze nog niet betrouwbaar."
  - Duitsland en Spanje zijn een stuk verder dan Nederland als het om vaccinatieprogramma's tegen corona gaat. Spanje wil in januari beginnen en in drie maanden tijd miljoenen mensen vaccineren. Duitsland wil in december al kunnen beginnen met prikken en heeft reeds massapriklocaties aangewezen. Zo bericht NRC in een artikel over vaccinatieprogramma's: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/24/spanje-en-duitsland-pakken-het-grote-prikken-snel-en-voortvarend-aan-2-a4021301>
  - Bij Op1 heeft KNO-arts Wilbert Boek uitgelegd hoe het kan dat coronapatiënten hun geur en smaak verliezen en wat je er aan kan doen: <https://op1npo.nl/2020/11/25/janneke-snoeijen-en-hidde-de-brabander-verloren-smaak-en-geur-door-corona-en-kno-arts-wilbert-boek-legt-uit-hoe-dat-kan/>
  - De Corona Gedragsunit van het RIVM heeft een samenvatting over het werk van de unit van de afgelopen tijd gepubliceerd: https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-11/128235_012203_FS%20Corona%20gedragsunit_TG.pdf

Datum

- o Media hebben veel aandacht voor andere onderwerpen (Amerikaanse verkiezingen en perikelen bij Forum voor Democratie) waardoor minder ruimte is voor berichtgeving over het virus.
- o Alle landelijke media hebben aandacht voor de komende Kerstdagen en gebruiken daarvoor het OMT-advies en uitspraken van minister De Jonge. Versoepeling van de maatregelen worden steeds onwaarschijnlijker, we moeten juist meer rekening houden met mogelijke aanscherping van de maatregelen.
- o De Volkskrant heeft in een artikel vijf mogelijke verklaringen waarom de besmettingen niet verder dalen gewogen (het komt door de middelbare scholieren, het komt doordat de cijfers een verkeerde indruk geven, het komt door laksheid, het komt door de winter en het komt door te weinig maatregelen): <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/het-aantal-besmettingen-neemt-niet-meer-af-licht-het-aan-tieners-de-winter-of-onze-laksheid~b0d9d0d5a/>
- o In het Leids Universitair Medisch Centrum wordt onderzoek voorbereid waarbij gezonde mensen worden besmet met het coronavirus. Als de financiering rondkomt en een ethische commissie akkoord gaat, kan de proef beginnen. De proefpersonen – gekeurde gezonde vrijwilligers - worden (tegen onkostenvergoeding) in isolatie gemonitord en begeleid door artsen en psychologen. Zo moet er veel beter inzicht komen in de vroege reactie van het lichaam op het coronavirus en kunnen uiteindelijk ook betere medicijnen en vaccins worden ontwikkeld. Het Algemeen Dagblad heeft hier een artikel aan gewijd na antwoorden van VWS op hun vragen over dit onderzoek: <https://www.ad.nl/wetenschap/proef-met-opzettelijke-besmetting-in-de-maak-daniel-32-is-er-klaar-voor~ab9c2eec/>
- o Officiële cijfers zijn er niet, maar het lijkt erop dat niet-coronapatiënten zieker het ziekenhuis inkomen dan voorheen. Ze hebben soms lang moeten wachten op de juiste zorg, denkt

5.1.2e	5.1.2e	en	5.1.2e
5.1.2e			

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/internist-onze-indruk-is-dat-niet-coronapatiënten-zieker-het-ziekenhuis-inkomen~bfbab1a/>
- o Biotechbedrijven die razendsnel goedwerkende coronavaccins hebben ontwikkeld, worden door beleggers op handen gedragen. Maar vooral vanwege het vertrouwen dat zij dankzij hun innovatieve technologieën ook talloze andere ziektes kunnen behandelen: <https://www.telegraaf.nl/financieel/1141237189/vaccins-laten-kassa-s-rinkelen>

- Vanmiddag om 14:00 uur vindt een digitale bijpraatsessie voor journalisten over vaccineren plaats. 5.1.2e, 5.1.2e Datum
5.1.2e en 5.1.2e voorzien journalisten van basisinformatie rondom vaccineren.
- Dinsdag 24 november
  - 5.1.2e heeft de wekelijkse cijfers van het RIVM geduid. Ze stond hierover RTL Nieuws, NOS, de Volkskrant, het Algemeen Dagblad, BNR en Radio1 te woord. Media hebben met name ingezoomd op de stijging van het reproductiegetal, dat er minder besmettingen waren dan vorige week en dat de afname stagneert.
  - De afgelopen week zijn iets minder coronabesmettingen vastgesteld. Waren het er vorige week nog 37.706, nu zijn het er 36.931. Van 18 t/m 24 november zijn 422 coronapatiënten overleden, tegenover 479 vorige week. Op verpleegafdelingen werden 1291 mensen opgenomen (vorige week 1496), op IC's 193 (vorige week 224). Van de 251.690 testen was 12 procent positief, vorige week was het 13,8 procent (van de 226.364 testen).
  - Minister De Jonge vindt het zorgelijk dat de daling van het aantal coronabesmettingen stagneert. Zolang het aantal mensen dat besmettelijk is boven de 100.000 ligt en er nog 4- tot 5000 besmettingen per dag bij komen, is het kabinet volgens De Jonge niet in de positie om maatregelen te versoepelen. Het is zelfs mogelijk dat de maatregelen tijdens de feestdagen worden aangescherpt, zegt de minister van Volksgezondheid. Maar daar wil hij niet op vooruitlopen. Dat geldt ook voor een advies van het OMT om te onderzoeken of de kerstvakantie op alle scholen dit jaar een week langer moet duren. "Alle maatregelen liggen op tafel", zegt De Jonge. Het kabinet zal niet eerder dan 8 december knopen doorhakken.
  - In Duitsland mogen mensen Kerst waarschijnlijk vieren met maximaal tien personen. Kinderen tot 14 jaar worden daarbij niet meegerekend. Dat zijn de minister-presidenten van de deelstaten overeengekomen. Morgen bespreken ze hun voorstel met bondskanselier Merkel. Het gaat om de periode van 23 december tot 1 januari. Verder is het plan om op oudjaarsavond het afsteken van vuurwerk op bepaalde plekken te verbieden om te voorkomen dat grote groepen mensen samenkomen. De verkoop van vuurwerk wordt vooralsnog niet verboden.
  - Op station Utrecht Centraal scant een netwerk van sensoren of treinreizigers zich aan de anderhalve meter afstand houden. Die sensoren hangen er al een aantal jaar, maar normaal gesproken meten ze alleen de drukte en hoe mensen zich bewegen door het treinstation. Op perron 5 kunnen ze nu ook meten of reizigers de afstandsregel naleven. Spoorbeheerder ProRail kan de informatie spoorwegbeheerder gebruiken om de

drukke plekken aan te pakken en het ontwerp van de perrons te verbeteren. Het vastleggen gebeurt anoniem.

Datum

- o Een verdere versoepeling van de coronamaatregelen is voorlopig niet mogelijk. Daarnaast moet onderzocht worden of de kerstvakantie op alle scholen verlengd kan worden. Dat schrijft het Outbreak Management Team in een advies aan het kabinet, zo melden bronnen aan de politieke redactie van RTL Nieuws:
<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5198953/kerstvakantie-week-langer-advies-omt-geen-versoepelingen-december>
- o De Europese Unie gaat tot 160 miljoen doses van het Moderna-vaccin inkopen. Commissievoorzitter Ursula von der Leyen zegt dat de overeenkomst morgen formeel wordt goedgekeurd. De doses zullen verdeeld worden over de lidstaten. "Op hetzelfde tijdstip, op basis van het aantal inwoners en onder dezelfde voorwaarden." Het is het zesde contract met een vaccinontwikkelaar en de EU werkt aan een zevende deal, zegt Von der Leyen.
- o Minister Hugo de Jonge verwacht dat de gedeeltelijke lockdown langer van kracht moet blijven gezien de trage daling van het aantal nieuwe besmettingen. Dit betekent dat het pakket met aangescherpte coronamaatregelen ook na medio januari zal gelden. "Je moet ervan uitgaan dat het echt wel langer gaat duren dan half januari", zei de minister dinsdag na afloop van het vragenuur in de Tweede Kamer. "Je kunt nu zeggen dat de remweg gewoon langer is.", aldus De Jonge.
- o De herhaalde oproep om toch vooral vaker thuis te werken, lijkt weinig effect te hebben. Weliswaar reizen mensen collectief veel minder vaak naar werk dan voor de coronacrisis, maar het aantal reisbewegingen naar werkplekken is nu onverminderd hoog en veel hoger dan tijdens en na de eerste coronagolf. Dat blijkt uit cijfers van Google, dat weet hoeveel van zijn gebruikers naar hun werk reizen. Tijdens de eerste golf daalde het woon-werkverkeer doordeweeks in een klap tot vijftig procent van het normaal. Inmiddels zitten we weer op een kwart onder het 'oude' normaal, blijkt uit de Google-cijfers.
- o Naar aanleiding van het nieuws over het vaccin van AstraZeneca heeft NRC gesproken met 5.12e over de kandidaat-vaccins: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/23/tot-nu-toe-geen-kneusjes-tussen-vaccinkandidaten-a4021078>
- o Studenten hebben gemiddeld méér studiepunten behaald tijdens corona dan in de periode ervoor. Diverse universiteiten melden een (lichte) stijging van de gemiddelde cijfers in diezelfde periode. Dat blijkt uit een inventarisatie van het ministerie van OCW die dinsdag is gepubliceerd. Het gaat om studieresultaten tot de zomer.
 De Universiteit Utrecht is één van de universiteiten waar studenten in de laatste maanden van vorig collegejaar net

- zoveel of meer studiepunten als voorgaande jaren haalden (gemiddeld zo'n 12,5 punten per kwartaal). Ook de Universiteit Maastricht meldt stijgende slagingspercentages voor zowel eerstejaars als ouderejaars studente. Datum
- Ook het aantal uitvallers in het mbo en het hoger onderwijs daalde. Die daling is wel deels te verklaren door een coronaversoepeling: de afschaffing van het bindend studieadvies vorig collegejaar. Daardoor stroomden meer eerstejaars door naar het tweede jaar van hun studie.
- o Een coronavaccinatie wordt voorlopig niet verplicht voor passagiers van KLM, TUI Nederland, Transavia en Corendon. Dat hebben de vier luchtvaartmaatschappijen gezegd tegen NH Nieuws. De Australische maatschappij Qantas maakte gisteren bekend dat het uiteindelijk alleen gevaccineerde reizigers aan boord wil toelaten. TUI Nederland en Transavia vinden dat alle reizigers die van en naar hoogrisicolanden vliegen verplicht moeten worden getest. "Alleen zo krijg je grip op wie corona heeft en wie niet", zegt een woordvoerder van TUI tegen de regionale omroep.
  - o Wederom veel aandacht voor vaccins, naar aanleiding van het nieuws over het vaccin van AstraZeneca.
    - De Volkskrant sprak met 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e : <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/ik-had-al-corona-moet-ik-dan-nog-ingeent-woorden-en-nog-vijf-knellende-vaccinvragen~b5e908f2/>
    - Algemeen Dagblad heeft in een artikel negen vragen beantwoord (weten ze nu al wat de bijwerkingen zijn, wordt ik benadeeld als ik geen vaccin neem en hoe werkt een vaccin): <https://www.ad.nl/binnenland/de-ontwikkeling-van-het-vaccin-gaat-zo-snel-is-dat-wel-verantwoord-en-nog-negen-vragen~afcec10c/>
    - NOS zet alle voor- en nadelen van de vaccins op een rij: <https://nos.nl/collectie/13850/artikel/2357808-het-oxford-vaccin-minder-werkzaam-maar-ook-veel-goedkoper-en-beter-beschikbaar>
    - De Telegraaf kijkt naar andere landen waar al bekend is wanneer zij gaan starten met vaccineren: <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1606237085/veel-landen-gaan-half-december-al-vaccineren-wanneer-volgt-nederland>
    - Trouw kijkt met name naar de voordelen van het vaccin van AstraZenca: <https://www.trouw.nl/zorg/het-vaccin-van-astrazeneca-heeft-voordelen-die-zijn-concurrenten-niet-hebben~b595e082/>
  - o Veel aandacht ook voor het digitaal test- en vaccinatiepaspoort, daar werkt de internationale luchtvaartbrancheorganisatie IATA

- werkt al aan. Het gaat om een mobiele app waarmee reizigers aan de grens snel kunnen aantonen dat ze bijvoorbeeld gevaccineerd zijn, en waarmee ze negatieve testuitslagen kunnen laten zien. IATA wil gebruikmaken van software die het eerder ontwikkelde om te controleren of reizigers de juiste visa hebben. Gegevens van passagiers worden niet opgeslagen, zegt de brancheorganisatie. De app wordt begin volgend jaar beschikbaar. De brancheorganisatie wil hiermee zo snel mogelijk terug naar de situatie voor de pandemie.
- o De huidige ziekenhuiscijfers tonen aan dat de tweede golf er eentje van de lange adem gaat worden. Dat zegt 5.1.2e, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg tegen De Telegraaf. „De druk op het zorgpersoneel zal nog lang hoog blijven.“:
<https://www.telegraaf.nl/nieuws/624899046/besmettingsaantal-veel-te-hoog-om-ook-maar-aan-enige-versoepeling-te-denken>
- o De Italiaanse regering in wil samen optrekken met Frankrijk en Duitsland om te voorkomen dat Europeanen in december massaal de bergen intrekken voor wintersport. De nieuwe maatregelen worden pas 4 december officieel aangekondigd, maar regeringsbronnen bereidden de Italiaanse bevolking er in de media alvast op voor dat ze hun geliefde 'witte week' met Kerst dit jaar beter kunnen vergeten. Dat geldt dus ook voor buitenlandse reizigers. Als het aan de regering in Rome ligt, blijven de skiliften tot eind januari gesloten en nemen de andere landen in het Alpengebied dezelfde maatregel.
- o Trouw heeft een artikel gewijd aan het hoge aantal besmettingen onder tieners:
<https://www.trouw.nl/onderwijs/steeds-meer-tieners-krijgen-corona-moet-het-kabinet-toch-de-scholen-aanpakken~b186d454/>
- o Amsterdam liet de impact onderzoeken van de schoolsluiting op basisscholieren. Trouw sprak hierover met wethouder Marjolein Moorman. Zij maakt zich vooral zorgen om de huidige achtstegroepers: <https://www.trouw.nl/onderwijs/wethouder-moorman-basisscholieren-lopen-sinds-lockdown-achter-op-ontwikkeling~b55d6337/>
- o Volgens gezondheidspsycholoog Gerard Karelse is het zinloos om mensen proberen te overtuigen van het nut van inenten. "De persoonlijkheid bepaalt mede de vaccinatiegraad.", aldus Karelse in De Telegraaf.

- Maandag 23 november

- Datum
- Britten die in contact zijn geweest met een besmet persoon, hoeven volgens de krant The Telegraph mogelijk niet meer standaard twee weken in quarantaine. In plaats daarvan zouden contacten zich een week lang iedere dag moeten laten testen. In de tussentijd gelden geen beperkingen. De regering-Johnson zou het plan vandaag officieel bekendmaken.
  - De Duitse minister van Volksgezondheid Jens Spahn verwacht dat volgende maand de eerste mensen in Duitsland een coronavaccinatie kunnen krijgen. Volgens Spahn is er "reden tot optimisme" dat het eerste vaccin nog dit jaar wordt goedgekeurd door de Europese autoriteiten. "En dan kunnen we meteen beginnen." Spahn heeft de gezondheidsdiensten gevraagd om vanaf half december klaar te staan. Dat lijkt volgens hem te lukken. Het is beter om desnoods nog even te moeten wachten tot de eerste vaccinaties, dan om een goedgekeurd vaccin te hebben dat je nog niet kunt toedienen, zegt Spahn. De minister heeft goede hoop dat het vaccineren van de gehele bevolking met hulp van huisartsen relatief snel kan gaan.
  - De Noord-Italiaanse provincie Zuid-Tirol heeft in drie dagen tijd ruim 343.000 mensen getest op het coronavirus. Dat is bijna twee derde van de bevolking. Van de geteste mensen bleek iets minder dan 1 procent besmet met het coronavirus. Die mensen moeten nu tien dagen in zelfisolatie. Zuid-Tirol heeft relatief veel coronabesmettingen. Het R-getal, dat aangeeft op hoeveel mensen een besmet persoon het virus overdraagt, staat op 1,5. Om het virus in te dammen moet het onder de 1 komen. Deskundigen hadden volgens Italiaanse en Oostenrijkse media gerekend op een hoger percentage positieve tests. Volgens de provinciebestuurder was een flink deel van de positief geteste personen asymptomatisch. Zij waren zonder de massatest onder de radar gebleven. De autoriteiten hopen nu beter zicht te krijgen op het virus en de strenge coronamaatregelen vanaf het einde van de maand te kunnen versoepelen.
  - De GGD's hebben vorige week 251.458 coronatests afgenomen, 25.000 meer dan de week ervoor. Gemiddeld gaat het om zo'n 35.000 tests per dag. Uit cijfers van koepelorganisatie GGD GHOR Nederland blijkt dat vorige week de grens van 4 miljoen afgenomen coronatesten is gepasseerd. Twee maanden geleden zaten de GGD's nog op 1 miljoen.
  - Het aantal coronapatiënten in ziekenhuizen is voor de tweede dag op rij licht gestegen, tot 1968. Dat zijn 35 patiënten meer dan zondag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Voorzitter 5.1.2e van het Landelijk Netwerk Acute Zorg vindt de lichte toename niet zorgwekkend. Hij

- spreek van een lichte trendbreuk en verwacht dat het aantal opgenomen patiënten de komende weken langzaam verder zal dalen. Datum
- o Er komt voor de jaarwisseling geen landelijk verbod op het schieten met carbid. Dat heeft minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid met de voorzitters van de veiligheidsregio's afgesproken. Naast het verkopen en afsteken wordt ook het vervoer van vuurwerk dit jaar verboden. Dat zei minister Grapperhaus gisteravond na het Veiligheidsberaad. Hierdoor kan de politie het vuurwerk dat Nederlanders in het buitenland kopen in beslag nemen.
  - o Het armere deel van de wereldbevolking dreigt buiten de boot te vallen bij de wereldwijde verdeling van de coronavaccins. Dat heeft de baas van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) Tedros Adhanom Ghebreyesus gezegd. Volgens hem is er 3,6 miljard euro nodig om vaccins op een eerlijke manier over de wereld te verdelen.
  - o Uit een recente peiling onder 12.000 verpleegkundigen en verzorgenden van beroepsorganisatie V&VN blijkt dat ze huiverig zijn voor een coronavaccin. Als er een goed getest coronavaccin komt, dan is 37 procent van plan dat te halen. Een even groot deel weet het nog niet. NRC heeft een artikel gewijd aan de vaccinbereidheid onder zorgpersoneel: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/22/verpleegkundigen-twijfelen-ook-of-ze-zich-laten-inenten-a4021027>
  - o Het coronavaccin dat de universiteit van Oxford ontwikkelt biedt een zeer effectieve bescherming, zegt farmaceut AstraZeneca in een persbericht. Volgens de eerste tussentijdse resultaten varieert de bescherming tegen het virus tussen de 60 en 90 procent, afhankelijk van de dosis. De Europese Unie heeft zo'n 300 miljoen doseringen gekocht van het Oxford-vaccin. Hoe effectief het vaccin is, hangt af van de dosering. Testpersonen die eerste een halve dosis toegediend kregen en daarna een hele, bleken beter beschermd dan mensen die twee keer de volledige dosis kregen. Gemiddeld komt de effectiviteit van beide groepen uit op 70 procent, meldt AstraZeneca.
  - o Veel ochtendkranten schetsen een donker beeld voor de komende feestdagen. Dit naar aanleiding van uitspraken van premier Rutte over de huidige cijfers en de mogelijkheid tot versoepeling van de maatregelen rond de Kerstdagen.
    - De Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/versoepeling-voor-kerst-lijkt-ver-weg-nu-daling-coronabesmettingen-stagneert~b67fa98b/>
  - o Het krijgsmacht-onderdeel Land Information Manoeuvre Centre (LIMC) heeft deze zomer een kritische analyse verspreid over de manier waarop de Nederlandse overheid communiceert over de coronamaatregelen. De onduidelijkheid „over het officiële

- beleid" rond onder meer de mondkapjes biedt volgens de militairen „ruimte voor complottheorieën". Ze adviseren „duidelijkere communicatie" en „meer transparantie" rondom de maatregelen. Zo bericht NRC. "Ook de communicatie van officiële instanties, zoals het RIVM, is regelmatig een bron van onduidelijkheid":
<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/23/defensieonderdeel-overheid-was-onhelder-over-corona-a4021037>
- Datum
- o Op 01 december moet in alle publieke binnenruimten een mondkapjesplicht ingaan, maar voor kerken, moskeeën en andere gebedshuizen maakt het kabinet weer een uitzondering. Ook de Tweede Kamer zal daar waarschijnlijk niets meer aan veranderen. Zo bericht De Volkskrant:
<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/uitzondering-mondkapjesplicht-voor-gebedshuizen-blijft-waarschijnlijk-overeind~b7366b6a/>
  - o De coronacrisis bewijst definitief dat files oplosbaar zijn zonder structurele aanleg van nieuw asfalt. Als gevolg van thuiswerken zijn er veel minder auto's op de weg waardoor het fileprobleem vrijwel verdwijnt. Dat concluderen verkeersexperts op basis van de gekelderde mobiliteitscijfers:
<https://www.ad.nl/auto/files-weg-dankzij-thuiswerken-experts-pleiten-nu-voor-rekeningrijden~a9501acf/>
  - o Facebook heeft een artikel van een bekende Oxford-wetenschapper over een mondkapjesonderzoek van een waarschuwing voorzien. Het gaat om een bijdrage in het Britse opinieblad The Spectator waarin Carl Heneghan, directeur van the Centre for Evidence-Based Medicine, schrijft over een wetenschappelijke studie in Denemarken die aantoonde dat het dragen van gezichtsmaskers geen betekenisvol verschil maakt. Professor Heneghan had zijn artikel vrijdag op Facebook gezet, waarna Facebook waarschuwde dat het artikel 'valse informatie' bevat en is gecontroleerd door 'onafhankelijke feitencontroleurs'. Wie deze feitencontroleurs precies zijn, is niet bekend. De Deense studie was 'peer reviewed' door andere wetenschappers. Hoewel het dragen ervan weinig bescherming bleek te bieden, zijn de onderzoekers niet tegen gezichtsmaskers.
  - o De Telegraaf sprak met Ruud Coolen van Brakel van het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik over de vaccins en hoe om te gaan met de weerstand tegen vaccins:
<https://www.telegraaf.nl/nieuws/2109644242/hoe-om-te-gaan-met-weerstand-tegen-coronavaccin-australie-gaat-het-verst>
  - o Een journalist van de Volkskrant loopt mee bij de GGD Brabant-Zuidoost en schrijft over zijn ervaringen. In het vierde artikel in deze reeks gaat het over de XL-teststraten:
<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoe-multinationals-achter-de-xl-teststraten-een-eindhovense-ondernemer-lieten-bungelen~bee89ba7/>

- Datum
- Trouw heeft een artikel gewijd aan 'coronabrandhaard Urk'. Hoe gaan bewoners op Urk om met het virus en hoe kijken zij aan tegen het coronavaccin: <https://www.trouw.nl/binnenland/coronabrandhaard-urk-vertrouwt-op-de-heere-en-op-vis-vaccineren-stuit-op-bezwaar~b67495e4/>
  - De groep die twijfelt aan het nut van een vaccinatie tegen het coronavirus groeit. En die zal niet vanzelf kleiner worden. Een vaccinatiecampagne is op komst, maar de tijd dringt voor het kabinet gedragsverandering te bereiken, zo stelt Rick van Baaren, hoogleraar psychologie van de Radboud Universiteit in Nijmegen: <https://www.ad.nl/breda/mensen-weten-te-weinig-van-vaccins-daar-moet-het-kabinet-snel-wat-aan-doen~abb522f0/>
  - Niet iedereen is er blij mee dat middelbare scholieren in aula's en schoolgangen, soms ook in het handvaardigheidslokaal of een gewone klas, een mondkapje dragen. Ouders en leraren klaagden vorige week in Trouw dat mondkapjes een negatieve invloed hebben op de sfeer op school. Kinderen zouden te indringend gewezen worden op hun verantwoordelijkheid voor de gezondheid van leraren of kwetsbaren in hun omgeving. Er zou een sfeer van angst komen te hangen die niet goed is voor het leerklimaat. Zo bericht Trouw in een vervolgartikel: <https://www.trouw.nl/onderwijs/mondkapjes-zijn-niet-ideaal-op-school-maar-angstige-leraren-ook-niet~b4413f907/>
  - Trouw heeft een artikel gewijd aan de G20-top van de afgelopen twee dagen en constateert dat de arme landen alleen maar beloften hebben gekregen als het gaat om gezamenlijk het virus aanpakken: <https://www.trouw.nl/buitenland/arme-landen-krijgen-alleen-beloften-op-de-g20-top-geen-vaccin~b13d50d9/>
  - Vanavond vergadert het Veiligheidsberaad, met de 25 voorzitters van de veiligheidsregio's, weer met minister Grapperhaus over de corona-aanpak. Ze gaan het onder meer hebben over carbidtschieten, de oudjaarstraditie die aan populariteit wint nu het afsteken van vuurwerk dit jaar verboden is. Sommige gemeenten willen carbidtschieten ook verbieden, zoals Den Haag. Vanavond kijken de veiligheidsregio's naar een gezamenlijke aanpak.
  - Zondag 22 november
    - Na de toename van het aantal nieuwe coronabesmettingen in de afgelopen dagen, is het ondenkbaar dat we Kerstmis met familie of vrienden vieren, zegt 5.1.2a, hoofd afdeling Klinische Epidemiologie van het LUMC tegen de NOS. "Ik vind het eng dat de cijfers stagneren op zo'n hoog niveau", zegt Rosendaal. "En als de besmettingen echt gaan stijgen, gaat het aantal ziekenhuisopnames over twee weken ook weer omhoog.": <https://nos.nl/artikel/2357548-epidemioloog->

[versoepelingen-half-december-ondenkbaar-bij-deze-coronacijfers.html](#)

Datum

- o Een medicijn dat president Trump kreeg toen hij corona had, is goedgekeurd in Amerika. De Amerikaanse medicijnwaakhond FDA heeft versnelde goedkeuring verleend, zodat patiënten met een verhoogd risico op zware klachten de antilichamen toegediend kunnen krijgen. Het gaat om synthetische antilichamen van de Amerikaanse firma Regeneron. Trump kreeg die na zijn besmetting met corona toegediend. Mensen die het medicijn in de proeffase hadden gekregen, werden minder snel en ook minder ernstig ziek, zodat ze niet hoefden te worden opgenomen. Het medicijn is niet toegestaan voor patiënten die al met corona in het ziekenhuis liggen.
- o Het aantal bevestigde coronagevallen in Nederland gaat richting het half miljoen. Sinds gisteren staat de teller op 479.260 positieve tests. Gemiddeld komen er 5000 nieuwe gevallen per 24 uur bij. De verwachting is dan ook dat komende week de grens van 500.000 wordt bereikt. Het is vooral een symbolische grens, omdat het werkelijke aantal besmettingen waarschijnlijk veel hoger ligt. Dat komt vooral doordat er in de eerste maanden van de pandemie nog lang niet zo veel werd getest als nu. Op 27 februari werd de eerste coronabesmetting in Nederland bekend, bij een man uit Loon op Zand. Het duurde nog tot halverwege september voordat de grens van 100.000 besmettingen werd bereikt. Nederland is niet het enige land dat dicht tegen het half miljoen besmettingen zit. Volgens de Johns Hopkins Universiteit uit Amerika, die de cijfers wereldwijd bijhoudt, geldt dat ook voor Tsjechië (490.750) en Indonesië (493.308). Irak, Chili en België zijn net door de grens van een half miljoen gegaan. 22 landen hebben meer bevestigde gevallen dan Nederland. De Verenigde Staten (12.089.438), India (9.095.806) en Brazilië (6.052.786) tellen de meeste gevallen in absolute aantallen.
- o Bij het RIVM zijn tot 10.00 uur vanmorgen 5407 nieuwe bevestigde coronabesmettingen gemeld. Dat zijn er 669 minder dan gisteren. Er zijn 170 nieuwe coronapatiënten opgenomen op de verpleegafdelingen in het ziekenhuis, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Dat zijn 15 nieuwe opnames minder dan gisteren. Op de intensive care werden 26 nieuwe patiënten opgenomen, bijna allemaal doorgestroomd vanaf de verpleegafdelingen. Dat zijn 19 nieuwe opnames minder dan gisteren. In totaal liggen er nu 1933 mensen met corona in het ziekenhuis (gisteren: 1902), van wie 540 op de IC (gisteren: 550). Er zijn dus meer coronapatiënten opgenomen dan ontslagen.
- o De Verenigde Staten verwachten half december de vaccinaties tegen het coronavirus te kunnen toedienen. Dat zegt het hoofd van het corona-vaccinatieprogramma, Moncef Slaoui, tegen CNN. "Het plan is om vaccins binnen 24 uur na goedkeuring naar de inentingsplekken te laten brengen door de

[Amerikaanse medicijnwaakhond] FDA", stelt Slaoui. "Dus ik hoop dat op 11 of 12 december de eerste inenting kunnen plaatsvinden."

Datum

- o Bij Nieuwsuur heeft epidemioloog en kinderarts Patricia Bruijning gepleit voor aanscherping van maatregelen op de scholen, omdat het aantal clusterbesmettingen op middelbare scholen toeneemt. "Aan het begin van het schooljaar liepen de besmettingscijfers van scholieren nog achter op het landelijk gemiddelde, maar nu zitten de scholieren aan de hoge kant ten opzichte van het gemiddelde", zei epidemioloog en kinderarts Patricia Bruijning van het UMC Utrecht in Nieuwsuur. "Dat komt doordat in september en oktober op veel plekken maatregelen zijn genomen, maar op scholen hebben we niets gedaan. Als we de r-waarde naar beneden willen krijgen zullen we ook naar de scholen moeten kijken."
- Zaterdag 21 november
  - o Het Algemeen Dagblad heeft een artikel gewijd aan het virus bij tieners. Hierover sprak de krant met Epidemioloog Patricia Bruijning van het UMC Utrecht: <https://www.ad.nl/binnenland/corona-bij-tieners-ik-vermoed-dat-we-veel-infecties-missen~a42b28b6/>
  - o De animo voor een coronaprik daalt, maar verschillende onderzoeken suggereren dat Nederland toch een hoge vaccinatiegraad zal halen: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/uiteindelijk-zullen-de-meeste-nederlanders-het-coronavaccin-wel-nemen~bd5618b0/> ook Trouw zoomt in op de veiligheid van vaccins en het onderzoek hiernaar: <https://www.trouw.nl/zorg/snel-onderzoek-naar-vaccin-is-ook-zorgvuldig~bbc4b883/>
  - o Komende jaarwisseling mag er geen vuurwerk worden afgestoken, maar carbidschieten valt niet onder dat verbod. Meerdere veiligheidsregio's hebben de afgelopen dagen met elkaar om tafel gezeten om tot een gezamenlijk plan te komen. Dat wordt komende maandag besproken in het Veiligheidsberaad. Sommige gemeenten willen daar niet op wachten. Zo heeft de burgemeester van Dordrecht al gezegd carbidschieten te gaan verbieden. Ook Groningen en de Zuid-Hollandse gemeenten Lisse, Hillegom, Noordwijk en Teylingen willen een verbod opnemen in de Algemene Plaatselijke Verordening. En als het aan de Groningse burgemeester Schuiling ligt, wordt ook in zijn gemeente rond de jaarwisseling niet met carbid geschoten.
  - o Epidemioloog Patricia Bruijning van het UMC Utrecht heeft in een paar tweets proberen uit te leggen hoe het zit met de veiligheid van de coronavaccins: https://mobile.twitter.com/p_bruijning/status/1329843846088454146?s=24

- Datum
- Het welzijn van kinderen in Europa is sterk onder druk komen te staan door de coronacrisis. Door toegenomen armoede is er in veel gezinnen niet genoeg te eten. Ook is in veel landen het huiselijk geweld toegenomen. Dat concludeert de organisatie Eurochild na onderzoek in 25 Europese landen: <https://www.ad.nl/buitenland/europees-onderzoek-kinderen-hebben-te-lijden-onder-coronacrisis~aa3c69f5/>
  - Ook de Volkskrant heeft een artikel gewijd aan onderzoek waaruit blijkt dat massaal de bevolking testen op zoek naar besmette mensen geen werkbare strategie is om de maatschappij te heropenen' na een golf van corona. Zelfs met de beste tests zouden er zoveel besmette mensen door de mazen van het net glijpen, dat het virus binnen de kortste keren weer oplaait: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/onderzoek-plan-de-jonge-voor-massaal-snel-testen-werkt-niet~b079df29/>
  - Het Algemeen Dagblad heeft een uitgebreid artikel gepubliceerd over de achterban van Viruswaarheid.
  - De perspectieven op heropening van de horeca in de kerstvakantie zijn nihil, terwijl die periode juist cruciaal is om te overleven. De Volkskrant heeft een artikel gewijd aan drie noodkreten uit de sector: de sterrenkok, het bruine café en de startende ondernemer die geen beroep kan doen op de NOW-regeling: <https://www.volkskrant.nl/economie/kan-kerst-de-horeca-nog-redden-sluiten-kost-minder-dan-opengaan~b799252b/>
  - Angst bij politici om te betuttelen heeft geresulteerd in onacceptabele gezondheidsverschillen tussen arm en rijk. Het coronabeleid biedt hoop, ziet hoogleraar ^{5.1.2e}: als de nood hoog is, blijkt de overheid best te willen ingrijpen. Laat haar, eenmaal gevaccineerd en veilig, dat andere beest in de bek kijken. Dat schrijft ^{5.1.2e} is hoogleraar Health Technology Assessment aan het UMCG en de Rijksuniversiteit Groningen in een opinie-artikel in de Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/overheid-durf-te-betuttelen-als-het-gaat-om-de-volksgezondheid~b4e88463/>
  - In navolging op diverse andere media heeft Trouw ook een artikel gewijd aan Pfizer en het niet openbaar maken van de werkwijze: <https://www.trouw.nl/wetenschap/farmaceut-pfizer-geeft-zijn-vaccinproductie-niet-uit-handen~be6ab347/>
  - In een poging om de horeca zo snel mogelijk weer open te krijgen, heeft Koninklijke Horeca Nederland zich nu zelfs gericht tot Sinterklaas. In een advertentie in diverse landelijke kranten heeft de brancheorganisatie een gedicht geschreven aan 'de Grote Baas' met daarbij een foto van een grote oranje wortel.
  - Corona versterkt oude verschillen en onrust in de samenleving. Dit bestrijd je door mensen meer hoop en eigen regie te bieden. Richt daarom ook maatregelen op de langere termijn.

- Dat stelt ^{5.1.2e}, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, in een opinie-artikel in het Financieele Dagblad.
- Datum
- o Veel informatie over de coronavaccins in ontwikkeling wordt nadrukkelijk níet gedeeld met de wereld. Wat willen overheden en farmaceutische bedrijven zoal geheimhouden en is dat terecht? NRC heeft een artikel gewijd aan zeven geheimen van de coronavaccins (prijs, kostprijs, onderhandelaars, leveringsafspraken, aansprakelijkheidsclausules, donaties en patenten): <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/20/wolk-van-geheimen-rond-nieuwe-vaccins-a4020919>
  - o Naar aanleiding van een uitspraak van minister De Jonge over gezonde leefstijl in de laatste persconferentie heeft Het Parool over dit onderwerp met diverse deskundigen gesproken. In het artikel komt ook de een corona-inclusieve Volksgezondheid Toekomst Verkenning van het RIVM aan bod: <https://www.parool.nl/nederland/het-coronavirus-bestrijd-je-ook-van-binnenuit~b592b585f/>
  - o Bij het RIVM zijn tot 10.00 uur vanmorgen 6093 nieuwe bevestigde coronabesmettingen gemeld. Dat zijn er 126 meer dan gisteren werden gemeld. De snelle daling die sinds de piek in het aantal besmettingen eind oktober werd ingezet, is daarmee tot stilstand gekomen aldus diverse media. Op de G20-top hebben meerdere wereldleiders opgeroepen tot nauwere samenwerking in de strijd tegen het coronavirus. De aanpak van de crisis staat centraal bij de tweedaagse top, die vandaag is begonnen.
  - o Premier Rutte vindt het zorgelijk dat het aantal besmettingen de laatste dagen weer oploopt. "Dat bevalt mij niet", zei hij in een online bijeenkomst van de VVD. Hij riep iedereen nogmaals op om zich goed aan de maatregelen te houden, want "dan kan er misschien weer iets in december". Het kabinet wil begin december bekijken of een aantal maatregelen versoepeld kan worden, zodat er ook tijdens de feestdagen wat meer mogelijkheden zijn om bij elkaar te komen. "Maar met deze cijfers is dat lastig", zei Rutte op de VVD-bijeenkomst.
  - o Burgemeesters in Brabant willen dat er naast een verbod op het afsteken van vuurwerk ook een verbod komt op het bezit ervan. Als het op zak hebben van vuurwerk verboden wordt, denken de burgemeesters beter te kunnen handhaven.

Corona Volksgezondheid Toekomst Verkenning

Op vrijdag 27 november biedt het RIVM de Corona Volksgezondheid Toekomst Verkenning minister De Jonge en staatssecretaris Blokhuys aan. De effecten van de coronacrisis komen harder aan bij kwetsbare bevolkingsgroepen, zoals lager opgeleide mensen, jongeren, ouderen en mensen met onderliggende gezondheidsproblemen. Het gaat dan niet alleen om de directe gevolgen maar juist ook om de indirecte, toekomstige gevolgen. Diverse media hebben aangegeven hier aandacht aan te willen besteden.

Datum

Westnijlvirus

De Volkskrant heeft zaterdag 21 november een artikel gepubliceerd over het westnijlvirus en muggen in Nederland. In het artikel is het RIVM wel genoemd, maar de krant heeft hierover geen vragen gesteld aan het RIVM. Hierbij de link naar het artikel:

<https://www.volkskrant.nl/wetenschap/en-dan-bereikt-ook-nog-het-westnijlvirus-nederland-verspreid-door-de-huis-tuin-en-keukenmug~b3ba2a14/>

Vogelgriep

In Hekendorp in de Utrechtse gemeente Oudewater is bij een pluimveebedrijf vogelgriep vastgesteld. Volgens het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit telt het bedrijf 100.000 dieren in leg- en opfokstallen. Om verspreiding van het virus te voorkomen worden alle dieren geruimd. Volgens het ministerie zijn de dieren waarschijnlijk besmet met een hoogpathogene variant van de vogelgriep. Dat betekent dat de vogels ernstig ziek worden of overlijden. In een gebied van drie kilometer rond het bedrijf ligt nog een pluimveebedrijf. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) gaat dat bedrijf onderzoeken op het virus.

Plasmadonatie MSM

Het consumentenprogramma Kassa heeft zaterdag 21 november aandacht besteed aan het doneren van plasma door mannen die seks hebben met mannen (MSM). Vorige week werd bekend dat Sanquin vanaf februari dit gaat toestaan. Het RIVM doet hier een haalbaarheidsonderzoek naar en heeft Kassa hierover op achtergrond te woord gestaan. Hierbij de link naar de uitzending: <https://www.bnnvara.nl/kassa/artikelen/sanquin-kans-groot-dat-voorwaarden-voor-donatie-homos-wijzigen>

Bevolkingsonderzoeken*Bevolkingsonderzoek borstkanker*

5.1.2e staat maandag 23 november EenVandaag te woord over het bevolkingsonderzoek borstkanker. Donderdag 26 november stuurt staatssecretaris Blokhuis een kamerbrief over de diverse bevolkingsonderzoeken naar de Tweede Kamer. EenVandaag zendt dezelfde avond een item uit over het bevolkingsonderzoek borstkanker. Door een krapte op de arbeidsmarkt en het tijdelijk stilleggen van de screening eerder dit jaar door COVID19, is het niet meer mogelijk om vrouwen iedere twee jaar uit te nodigen voor onderzoek naar borstkanker. Staatssecretaris Blokhuis zal donderdag het besluit bekend maken om de periode tussen twee uitnodigingen voor het bevolkingsonderzoek naar borstkanker tijdelijk te verlengen naar drie jaar.

Diezelfde dag worden de monitors bevolkingsonderzoeken naar borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker met nieuwsbericht gepubliceerd.

Donderdag 26 november stuurt staatssecretaris Blokhuis een kamerbrief over de diverse bevolkingsonderzoeken naar de Tweede

Kamer. Staatssecretaris Blokhuis zal donderdag het besluit bekend maken om de periode tussen twee uitnodigingen voor het bevolkingsonderzoek naar borstkanker tijdelijk te verlengen naar drie jaar. Door een krapte op de arbeidsmarkt en het tijdelijk stilleggen van de screening eerder dit jaar door COVID19, is het niet meer mogelijk om vrouwen iedere twee jaar uit te nodigen voor onderzoek naar borstkanker. EenVandaag zendt dezelfde avond hier een item over uit. 5.1.2e is hiervoor eerder deze week geïnterviewd. Datum

Het RIVM publiceert op donderdag 26 november de monitors bevolkingsonderzoeken naar borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker met een bijbehorend nieuwsbericht.

Luchtkwaliteit

Stikstof

Trouw heeft een artikel gewijd aan onderzoek van Investico, op basis van de vergunningenregisters van provincies en gegevens over ruim negentienduizend veehouderijen. Het resultaat is een lijst van topvervuilers; agrarische bedrijven wier uitstoot relatief de meeste schade veroorzaken en daarmee andere activiteiten, zoals de bouw van woningen, in het gebied blokkeren. In het onderzoek is gebruik gemaakt van AERIUS, om te berekenen hoeveel van de vrijgekomen stikstofuitstoot neerddarrelt op kwetsbare natuur en zo schadelijke verzuring veroorzaakt. Het RIVM heeft sinds augustus hier contact over met Investico en veel vragen van hen beantwoord. Hierbij de link naar het artikel: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/deze-25-agrarische-topvervuilers-kunnen-het-stikstofprobleem-oplossen~bdb8683e/> Inmiddels hebben diverse media hier aandacht aan besteed, waaronder NOS: <https://nos.nl/l/2357996>

Op woensdag 25 november veel aandacht voor onderzoek van onderzoeksjournalistiekplatform Investico naar agrarische bedrijven die veel stikstof uitstoten. In de persupdate van woensdag 25 november is het artikel in Trouw over dit onderwerp al gedeeld. Hierbij de link naar het artikel van Investico: <https://www.platform-investico.nl/artikel/handvol-agrarische-bedrijven-houdt-nederland-op-slot/>

De Volkskrant schijft op donderdag 26 november een artikel waarin de krant met name inzoomt op het uitkopen van deze bedrijven: <https://www.volkskrant.nl/economie/onderzoek-stikstofcrisis-kan-worden-doorbroken-met-uitkopen-van-kleine-groep-veehouders~bbdbccf3/>

Trouw staat ook op donderdag 26 november uitvoerig stil bij dit onderzoek, met een artikel en een opinie-artikel van de hoofdredactie: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/helaas-het-stikstofprobleem-is-niet-opgelost-met-het-uitkopen-van-25-piekbelasters-al-helpt-dat-wel~b21cc525/> en <https://www.trouw.nl/opinie/gedwongen-uitkoop-boeren-onvermijdelijk~bba993e4/>

Carola Schouten werd als de beste persoon gezien op deze post: boerendochter, rekenmeester, begripvol. Door de stikstofcrisis werd haar

bewegingsruimte nihil. Zo start het profiel-artikel van NRC over minister Schouten. Hierbij de link: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/24/de-stikstofchef-die-moet-laveren-tussen-landbouw-en-natuur-a4021314>

Datum

Het Financieele Dagblad sprak met minister Schouten over de stikstofproblematiek. Bij haar aantreden zag landbouwminister Carola Schouten het als haar missie het zwart-witdenken in de landbouw te doorbreken. Maar in de gepolariseerde stikstofdiscussie hielden politici en boeren halsstarrig vast aan hun eigen rol. Toch blijft Schouten de dialoog zoeken. 'Het stikstofprobleem los je niet op door intimidatie.'

Op maandag 23 november publiceerde het RIVM de Nitraatrapportage 2020 met nieuwsbericht. Enkele media hebben hier aandacht aan besteed:

De Telegraaf: <https://www.telegraaf.nl/nieuws/125161399/rivm-hoeveelheid-stikstof-en-fosfaat-in-boerensloten-verdubbeld>

Trouw: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/weer-meer-stikstof-en-fosfaat-in-boerensloten~b15b903b/>

Broeikasgassen

Ondanks de coronapandemie neemt de concentratie broeikasgassen in de atmosfeer dit jaar opnieuw toe. De klimaatorganisatie van de Verenigde Naties (WMO) heeft dat bekendgemaakt in haar jaarlijkse verslag over de uitstoot van broeikasgassen. Definitieve cijfers over 2020 zijn er nog niet, maar volgens de WMO is wel al duidelijk dat de actieve uitstoot van gassen als CO₂ is afgenomen. Dat komt vooral door de wereldwijde maatregelen tegen het coronavirus, zoals het gedeeltelijke stilleggen van het vliegverkeer.

Luchtkwaliteit

De Volkskrant heeft zaterdag 21 november een artikel gepubliceerd over het meten van luchtkwaliteit met burgers. [5.1.2e](#) heeft namens het RIVM hier de krant over te woord gestaan. Hierbij de link naar het artikel: https://www.volkskrant.nl/wetenschap/hoe-schoon-de-lucht-is-meet-een-groeiende-groep-burgers-zelf-wel~b8c81b5e/?utm_source=link&utm_medium=app&utm_campaign=shared%20content&utm_content=free

Luchtvaart

De bijdrage van luchtvaart aan de opwarming van de aarde wordt onderschat. Tot nu toe kijkt de wetenschap vooral naar uitstoot van CO₂. Andere effecten van de luchtvaart dragen echter twee keer zo veel bij aan de klimaatverandering. Dat blijkt uit een studie van EASA, de Europese organisatie voor luchtvaartveiligheid. De conclusie is overgenomen door de Europese Commissie, de opdrachtgever van het onderzoek. Het EASA-onderzoek dateert uit augustus en is dinsdag door de Europese Commissie gepubliceerd. Hierbij de link naar het rapport:

https://ec.europa.eu/clima/news/updated-analysis-non-co2-effects-aviation_en

Datum

De Nederlander is niet bereid om ten behoeve van minder herrie en milieuschade zijn eigen vliegvakantie te laten schieten. Dat blijkt uit onderzoek onder de Nederlandse bevolking naar het draagvlak van luchtvaart in de toekomst. Dat liet het ministerie van Infrastructuur doen in aanloop naar de Luchtvaartnota 2020-2050, die dit weekeinde uitkwam. Diverse media hebben aandacht voor deze nota:

De Telegraaf: <https://www.telegraaf.nl/financieel/1472152400/uit-onderzoek-ministerie-blijkt-nederlanders-willen-niet-minder-gaan-vliegen>
 Trouw: <https://www.trouw.nl/economie/de-luchtvaart-mag-doorgroeien-en-de-eisen-van-het-kabinet-zijn-niet-streng~b61bfc2b/>

Gevaarlijke stoffen

Bestrijdingsmiddelen

Pesticiden die mogelijk schadelijk voor de gezondheid zijn moeten met onmiddellijke ingang worden verboden. Daarvoor pleit de Parkinson Vereniging in het Algemeen Dagblad van zaterdag 21 november, nu er steeds meer wetenschappelijk bewijs is voor een verband tussen blootstelling aan pesticiden en de ziekte van Parkinson. In het artikel komt onderzoek van het RIVM naar bestrijdingsmiddelen ter sprake.

Overig

Zeldzame ziektes

De Europese Commissie wil dat de farmaceutische industrie zich meer inspant om medicijnen te ontwikkelen voor de circa zeventien zeldzame maar ernstige ziektes. Daarnaast bereidt de Commissie maatregelen voor om prijsverschillen tussen de lidstaten voor hetzelfde geneesmiddel te verminderen. Om nieuwe vaccins en medicijnen sneller te ontwikkelen stelt de Commissie voor de administratieve procedures voor het op de markt brengen, fors te bekorten. Dat gebeurt op dit moment al voor de coronavaccins in ontwikkeling. Het Europees Geneesmiddelenbureau EMA in Amsterdam hoopt volgend maand de eerste vaccins goed te keuren. Dat kan omdat de onderzoeksfase deels parallel loopt aan de autorisatie van het vaccin waarmee veel tijd wordt bespaard. Brussel wil deze praktijk standaard maken, zo blijkt uit de farma-strategie die woensdag 25 november wordt gepresenteerd.

XTC

De Volkskrant heeft een artikel gewijd aan een boek over XTC geschreven door [5.1.2e](#) en Wietse Pottjewijd. Het boek haalt een onderzoek uit 2009 door het RIVM aan waarin drugs worden gerangschikt op hun schadelijkheid: crack en heroïne staan op 1 en 2, direct gevolgd door tabak en alcohol; xtc staat op plaats 12. Hierbij de link naar het artikel: <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/zij-schreven-een-biografie-over-xtc-het-is-niet-alleen-een-middel-waar-je-hard-op-gaat~badf2256/>

Statiegeld op blik

Datum

Om zwerfafval te voorkomen moeten Nederland en België zo snel mogelijk statiegeld gaan heffen op drankblikjes. Dat is de boodschap van de campagne 'Statiegeld op blikjes? Yes we can!' die de Statiegeldalliantie dinsdag 24 november begint. Bij de alliantie, die sinds 2017 bestaat, hebben zich inmiddels in beide landen tientallen gemeenten en bedrijven aangesloten. Trouw heeft een artikel gewijd aan deze campagne: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/campagne-voor-statiegeld-op-blikjes-van-start-in-nederland-en-belgie~bb3e41b4/>

Nationaal park

Er zijn in Nederland vijf gebieden die in aanmerking komen voor het predicaat 'Nationaal park van wereldklasse'. Dat stelt een adviescommissie onder leiding van Pieter van Vollenhoven. Het gaat om het Waddengebied, de Hollandse duinen, de 'Zuidwestelijke delta' (van de Biesbosch tot en met de kust van Zeeland), de Veluwe en het noordwesten van Overijssel met een overgang naar Drenthe: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/deze-nederlandse-gebieden-zijn-van-wereldklasse~b447a14d/>

Nieuwbouw

NRC heeft zaterdag 21 november een artikel gewijd aan de financiële tegenvallers bij Strukton en de zusterbedrijven van eigenaar Gerard Sanderink. De nieuwbouw van het RIVM wordt in de krant gebruikt als voorbeeld van een 'probleemproject', omdat een ontwerpfout het consortium en de staat tientallen miljoenen euro's extra kost. Hierbij de link naar het artikel: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/20/strukton-blijft-overeind-dankzij-suikeroom-sanderink-a4020907>

Geluidsoverlast windmolens

De Volkskrant heeft woensdag 25 november een artikel gepubliceerd over geluidsoverlast door windmolens. In dit artikel is gerefereerd aan onderzoeken van het RIVM uit het verleden naar dit onderwerp. Ook schrijft de krant dat het RIVM momenteel, in opdracht van staatssecretaris Van Veldhoven, een inventariserend onderzoek doet naar nadelige gezondheidseffecten van laagfrequent geluid afkomstig van windmolenparken. Dit naar aanleiding van uitspraken van klinisch-fysicus-audioloog van het Leids Universitair Medisch Centrum Jan de Laat. Hij wijst erop dat oude studies vooral gaan over kleine windmolens, terwijl de turbines tegenwoordig vaak 100 meter hoog zijn en het geluid verder kan dragen. Namens het RIVM heeft 5.1.2e een bijdrage aan dit artikel geleverd. Hierbij de link naar het artikel: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/zwoep-zwoep-zwoep-doen-de-windmolens-boer-ad-kan-het-niet-meer-aanhoren~b9dae14a/>

Terugroepactie diabetesmedicijn

Van drie merken metformine is gebleken dat er enkele partijen op de Nederlandse markt zijn waarbij de hoeveelheid NDMA boven de toegestane limiet is. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en het

College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) hebben daarom besloten deze partijen van de markt te halen. Het gaat om een aantal batches van de merken Centrafarm, Consilient Health en TEVA. Alle overige partijen van deze merken en andere merken metformine voldoen wel aan de norm. Er is geen acuut risico voor patiënten die de verontreinigde metformine hebben gebruikt en er is een vervangend medicijn beschikbaar.

Datum

Ecocide

Trouw heeft een artikel gewijd aan ecocide, misdrijven tegen het milieu. Een aantal juristen, die zitting hebben gehad in internationale tribunalen, hoogleraren en advocaten met ervaring op het gebied van milieudelicten met ernstige vervuiling tot gevolg, zijn nu bezig met een juridisch kader. "Ecocide moet een crimineel delict worden", zegt Jojo Mehta, directeur van de Stop Ecocide Foundation. Het is de bedoeling dat verantwoordelijken, verdachten dus, bij het Internationale Strafhof (ICC) in Den Haag vervolgd kunnen worden net als bij genocide, oorlogsmisdaden, misdrijven tegen de menselijkheid en agressie in een oorlog die in strijd is met internationale verdragen. Hierbij de link naar het artikel: <https://www.trouw.nl/buitenland/ecocide-moet-net-als-genocide-strafbaar-worden~bfd89405/>

Grondwater

De aanspraken van burgers, boeren en bedrijven op grondwater zijn de afgelopen decennia dik verhonderdvoudigd. Zo neemt het aantal boeren dat met grondwater beregent snel toe. Deltacommissaris Peter Glas wil dat er een eind komt aan de 'ongebreidelde groei van grondwateronttrekkingen'. Glas sprak hierover met het Financieele Dagblad. Dit artikel is als bijlage toegevoegd.

Ruimte

Het College van Rijksadviseurs adviseert dat er een minister van ruimte moet komen. Deze minister moet de regie gaan voeren over klimaatverandering, hervorming van de landbouw, woningbouw, waterveiligheid en andere energie vereisen de komende jaren stevige aanpassingen in de schaarse ruimte van Nederland. Hierbij de link naar het advies: <https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/actueel/nieuws/2020/11/23/rijksadviseurs-pleiten-voor-minister-van-ruimte>

Greenwashing

De actiegroep Reclame Fossielvrij wil een wettelijk verbod op greenwashing van bedrijven, mooie sier maken met groene daden terwijl de hoofdbezigheid een hele andere, vervuilende, is. Via een zogeheten burgerinitiatief wil Reclame Fossielvrij een wettelijk verbod op de agenda van de Tweede Kamer krijgen. Daar zijn veertigduizend handtekeningen voor nodig, de teller staat op ongeveer zesduizend. Binnenkort begint de actiegroep met de werving om in 2021 de limiet van veertigduizend te halen, zo is het plan. Trouw heeft hier een artikel aan gewijd: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/het-einde-van-de-misleidende-groenmakers~b3e22f97/>

Datum

Te verwachten rapporten:

Donderdag 26 november

- Monitors bevolkingsonderzoeken naar borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker (met nieuwsbericht).

Vrijdag 27 november

- Implementation of a data fusion approach to assess the dry deposition of ammonia in the Netherlands and its implications (zonder nieuwsbericht)
- RVP-rapport 2019-2020 (met nieuwsbericht)
- Verder kijken dan corona, over de toekomst van onze gezondheid (corona-inclusieve VTV-website) (met nieuwsbericht)
- c-VTV E-magazine (Corona) (zonder nieuwsbericht).

Maandag 30 november

- Begrippen en definities van mentale gezondheid onder jongeren: een draagvlakonderzoek (zonder nieuwsbericht)
- Achtste onderzoeksrunde Corona Gedragsunit (met nieuwsbericht)
- Basisdocument pneumokokken (zonder nieuwsbericht).

Social Media

Er wordt veel gepraat over het vaccin, de mondkapjesplicht en het aantal cycli in de PCR-test. Het was online weer een bewogen week en dat resulteerde in de volgende cijfers:

- Totaal aantal berichten: 46.825
- Vernoemingen: 13.829
- Gerelateerde berichten: 32.996

Vanuit het RIVM zijn wij op al onze social media kanalen actief geweest. Dit zijn (per kanaal) de meest succesvolle posts:

Facebook (167.6k volgers, +0,2%)   **Twitter (167.6k volgers, + 0,5%)**

Weekcijfers COVID-19

Kijktip Medialogica

Datum: 24-11-2020 | Bereik: 86,6k

Datum: 19-11-2020 | Bereik: 69k

Instagram (53.5k volgers, +0 %)
Story weekcijfers COVID-19
 Datum: 24-11-2020 | Bereik: 14,7k

LinkedIn (40.5k volgers, +0,5%)
Vacature programmamedewerker PNS
 Datum: 24-11-2020 | 3,6k

Wetenschappelijke artikelen

Datum

Issue	Auteurs	Titel	Tijdschrift	Afdeling
(Nieuwe) ziekten en resistenties (zoönosen)	5.1.2e	5.1.2e	Euro Surveill 2020; 25(46):pii.2001904. Open Access	IDS ; LCI ; EPI
			Int J Environ Res Public Health 2020; 17(22):e8512. Open Access	Z&O ; EPI
			Sex Health 2020; advance online publication (ahead of print)	EPI
Voeding / Voedsel			Diabetes Care 2020; dc201328	VPZ
Overig			Integr Environ Assess Manag 2020; advance online publication (ahead of print). Open Access	DMG
			JIMD Rep 2020; 56(1):95-104. Open Access	GEZB ; LCI
	Health Soc Care Community 2020; advance online	VPZ		

		publication (ahead of print). Open Access	
	5.1.2e	Food Chem Toxicol 2020; 111885 advance online publication (ahead of print)	GZB